

ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 ΦΥ.ΓΥ.3

غلطه ده اسکی بانق عثمانیده
حیره نیک غزه ته سی اداره سنه

ԱՌԱՅԱՆՈՐԻ ԱԳՐՈՒԹԻՒՆ				
Քաղաքի համար	300	Միլ	75	ղրբ. Մեծք
»	150	»	40	»
Քառասներու	300	»	100	»
»	150	»	50	»
»	75	»	25	»
Օսար էրկիր	300	»	25	Ֆրանք
Դուսիս	300	»	10	րուպ

Թղթատարի ծախքը Խմբագրության վրայ

[Դրամի փոխարէն փաստարկի փուլ չ'ընդունուի, 115 պրբ. փաստարկ փուլը 100 զրուպի տեղը]

غلطده اسکی بانق عثمانیده
حبره نیک غزوه ته سی اداره سینه

Հնդկաստանի հայ գաղթականու-
նան մէջ եղած են նաեւ ուրիշ բոլիշկ-
ը ալ, որոնց կեանքը հետաշնտէ ման-
այնիս կը իրոտաստայ Տր. Թորգոման-
ի զրկաստանի հայ գաղթականութեան
այլուն պատմութեան շահնկան զոր-
ագններէն մին պիտի ըլլայ առիկա,
սրբեւոր մէկ էջը այն ընդործակ հաստ-
ան զոր կարելի է նուիրել այն բազա-
սարք սակաւաթիւ Հայկերուն որոնք
անգէտի ափերուն վրայ իրենց գործու-

Յին Սակայն Վիկտորիա կայսրը ուղեղի
կանխաձեռնությամբ իմանալով թէ Բա-
կանի միջոցով ընդունվի՝ գերմանական պա-
ստի մը Բարիկադի գերմանական դեսպանը
հարցախոսք մը ընել տուաւ եւ հասկը-
ցաւ որ ֆրանսացի ման թիւրքերը տը-
րապառախելով թէ իր հրատարակած ընկե-
րաւոր ասոր վրայ ինդիքի փակուցեալ
Միւս կողմէն անդիքի իմաստասեր
Սթենսընը ալ չուզէր ընդունիլ այդ Ար-
մանիքի կարգին պատուանշանը, յայ-
տարարելով թէ իր հրատարակած ընկե-
րական գիտութեան զբոսըուն մէջ կան
այնպիսի վարդապետութիւններ որոնք
անհարկի կ'ընեն իրեն ընդունիլ առա-
ւարկուած պատուը :

ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Բարիկ 8 յունիս
Չինական կառավարութիւնը Բարիկի
պարագային վրայ 400 միլիոն ֆրանքի
(պիւղրամ) փոխառութիւն մը կ'ընէ
տոկոսով : Ռուսիա կ'երաշխայուրէ
թիւրքական փոխառութիւնը հաւասար
թափանցելով հրապարակ պիտի հանուին
Բարիկ եւ Բեղալուրի :

Ս. Ստորիոյ-Հոնգարիոյ եւ թէ օ-
տոր երկիրներու թիւրքերը Զորանց Եռ-
վի կայսրը ճառին մէջ եւրոպական
կառավարութեան անվրդով մնալուն մէկ
նոր ապացոյցը կը տեսնեն :

Պերկարտ, 9 յունիս
Արտաքին գործերու նախարարը Թոր-
քի մամուլը զայն քննադատելու ճակտէն
կաթակնարար եղաւ : Բայց չուտով ա-
ղէկցաւ :

ԴԵՍ ՈՒ ԴԵՆ

Անգլիական մարտի անգլիական
Հեղափոխութեան հանրային կրթութեան
նախարար Բ. Օֆեյսը Նալ անձնասպան
եղաւ տարրինակ պարագաներու մէջ :
Նախարարը կ'ընէր հետ ծովային ու-
ղեւորութիւն մը կ'ընէր, երբ նա-
ւանդիտէ մը մականաձ առնենին,
միւս ուղեւորները տեսան որ նախա-
րարն իր կինը արտակարգ ոգեւորու-
թեամբ կը խօսէին իրարու հետ : Ա-
մենը հաւաքուեցան շուրջնաւին կա-
մուրջին վրայ : Յայտնի եղաւ որ էրկի-
կինը կ'ընէր Գանդար Պ. Նալ
բարձր տեղ մը ցատկէ եւ անկէջ ծովը
նետուեցաւ : Կռիւր այսպէս վերջացու-
ցած էր :

Շոգենաւը կանգ առաւ : Նաւակ մը
վոր իջեցուցին, բայց անկարելի եղաւ
գնալը գտնել : Խնդհ Նախարարը վրան
որո՞՞քը աւարտ շատ մը գոհարեղծներ ու-
նէր, անոնք ալ մէկտեղ կորուեցան :
Կինը ստակալի կերպով յուսահատա-
կան վիճակի մէջ է, այնպէս որ չզգե-
նաւին մարդիկը պարտաւորուեցան հրա-
կի վրան որպէս զի ան ալ անձնասպան
եցաւ :

Պ. Նալ բազմամուտ արեւելագէտ
մըն էր եւ Անգլիոյ բարձրագոյն դպրոց-
ներու մէջ ուսուցչութիւն կ'ընէր Հնդ-
կաստանի հանրային կրթութեան պաշ-
տնաւան պետ նշանակուելէ առաջ :

Ազգային լուրեր

Ս. Պատրիարք Հայրը կերակր օր
Սահմանադրութեան հանդէսէն դար-
ձին թիւթեւ անհանգստութիւն մը
զգալով, ուղղակի իսկիւտար գնաց
քիչ մը կաղզուրուելու համար : Ն.
Սրբազնութիւնը իսկիւտարէն այս
առաւօտ միայն պիտի դառնայ
Պատրիարքարան, ուր պիտի նա-
խագահէ Խառն ժողովին արտասո-
վոր նստին :

Սիւի վիճակային ընտրողական
ժողովին կողմէ կատարուած ընտրու-
թեան արդիւնքը, զոր ծանուցեր է-
ինք երէկ, թերի էր : Ահաւասիկ
կաթողիկոսական ընտրելիներուն ա-
նուններուն եւ ստացած քուէներուն
ճիշդ ցանկը :

Տ. Մարթէոս Պատրիարք	30
Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան	30
Տ. Գրիգորիոս Եպսկ. Ալէքսանդրացի	43
Տ. Հայկեակ Եպսկ. Դիմաքսեան	44
Տ. Գրիգորիոս Եպսկ. Յովհաննէս	36
Տ. Կիրակոս Եպսկ. Բէքլեզեան	18

Ս. Լիւիսիանէ 300 բուլղի զը-
կուեր է Սամաթիոյ հրկիւղեանքուն
ի նպաստ :

Ուրֆայի առաջնորդ Տ. Խորէն
Եպսկ. Միւթարեան իր առողջու-
թիւնը դարմանելու համար Կ. Պոլիս
գալու հրաման խնդրած է Ս. Պատ-
րիարքէն :

Երուսաղէմի միաբաններէն Տ. Ե-
ղիկիւ վարդապետ, որ Տիւրքիայի
առաջնորդական տեղապահ կարգը-
ւած էր, մայիս 27 ին իր պաշտո-
նատեղին ժամանեց :

Գումգաբուի թաղական խորհը-
րին հրաժարեալ անդամներուն տեղ
երկու անդամ ընտրութիւն կատար-
ուելով նախորդ եւ այս կերակի,
ընտրուեցան տեաքը Սեպուհ Բը-
լատեան, Խաչիկ Մարգարեան, Մի-
նաս Տէր-Ստեփանեան, Յակոբ Ա-
ճառեան, Մանուկ Նազլեան :

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՕՐԱՅՈՑՅԸ

1895

Ծննդատարի 30 Մայիս (Հ. Տ.)
11 Յունիս (Ն. Տ.)

Տ. Ք. Հ. ՌԵՆԻՒՄ. 1943

Թուական Հիմնութի 1312 Ձիւնի 566 18

Սենի Մայիս 1311, Մայիս 30

ԿՐՈՑԱԿԱՅ

ԱՅ. Սրբոյ կուսանացի Գալիսիանց :

ԿԵՆ ՕՐ 4 21

Կարգաւ Ներքին լուրերուն մէկ մասը եւ
Պորսան չորրորդ երեսը

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ. Մարտի օսման-
եան դեսպանատան երկրորդ քարտու-
ղար անուանուեցաւ Թիւթեօթի օսման-
եան հիւպատոսարանին նախորդ քանչ-
էր Մուհիպ պէյ :

Պաթմալիայի օսմանեան պատուակալ
հիւպատոս անուանուեցաւ Պ. Բրաթթի,
որ երկար ատեն վարած է տեղւոյն օս-
մանեան փոխ-հիւպատոսի պաշտօնը :

Պոլսոյ նախնական դատարանին հար-
ցաքննիչ-դատաւոր-անդամ անուանուե-
ցաւ Բերայի նախնական դատարանին
անդամներէն Հիւթի պէյ, որուն յաջոր-
դեց Դատական նախարարութեան վի-
ճակագրութեանց զիւանի քարտուղար-
ներէն Ալի պէյ :

Ալանակու Օսմանիէ պատուանշան
տրուեցաւ պարսկական նախորդ դեսպան
Միւրզա Էսաթուլլահ խանի :

Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ Մէլէն-
պուր-Շուէրիին դուքսին եւ երրորդ
կարգի Մէլէնիին՝ թիւրքական Պ. Յոն
Սթեփէն-Յալմի :

Երրորդ կարգի Մէլէնիին՝ Անատոլի
երկաթուղիներու ընկերութեան իրաւա-
գէտ խորհրդական Տոքթ. Ջանուրիին :
Երկրորդ կարգի Շէֆապաթ՝ Ռուսա-
նական դեսպանին որդի Պ. Շաու Միթի-
լինէուի կնոջը :

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշա առաջին
անգամ ըլլալով կիրակի օր նախագահեց
Նախարարներու Խորհրդին սովորական
նիստին :

Շէյխ-Իւլ-Իսլամը եւ բոլոր նախա-
րարները ինչպէս նաեւ Ներքին գործերու
նախարար Նալիլ Ռիֆատ փաշա, որուն
յանձնուած է Պետական Խորհրդին փոխ-
նախագահի պաշտօնը, եւ Արտաքին գոր-
ծերու նոր նախարար Թիւրքան փաշա
չաբաթ օրը կայանեալ պաշտոն եր-
թալով, շնորհակալութիւն մատուցին :

Արտաքին գործերու նախարար
Թիւրքան փաշա միանգամայն Առողջա-
պահական ժողովին նախագահ ըլլալով,
նոյն ժողովին անդամները կիրակի օր
նախարարին ներկայացան եւ իրենց չը-
նորհաւորութիւնները մատուցին :

Շաբաթ օրը բոլոր նախաձեռնեալ
կուսակալներուն, Մէլէքի Լիւթիին,
Նեփիստի Խոփիին, Նեփիստի արտա-
սովոր պատուիրակ Անձլու Մուսթաֆա
փաշայի եւ Պուլկարի օսմանեան
պատուիրակութեան քարտուղարին հե-
ռագրով ծանուցուեցաւ Սայիտ փաշայի
Մեծ-Եպարքոս անուանուիլը : Ի պա-
տասանին շնորհաւորական հեռագրեր
եկան :

Օտար դեսպանատններու առաջին
թարգմանները շաբաթ իրիկուն Բ.
Դուր իրթալով շնորհաւորական այցե-
լութիւն տուին Մեծ-Եպարքոս Սայիտ
փաշայի եւ Արտաքին գործերու նախա-
րար Թիւրքան փաշայի :

Մեծ-Եպարքոսին կնքապահ կար-
գուած է Պետական Խորհրդին օգնական
անդամներէն Հիւթի պէյ :

ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ. Մայիս

27 թուականով Մեծ-Եպարքոսին ուղ-
ղուած հեռագրեր ծանուցած են թէ Եր-
զրուի, Պորսայի, Սըվազի, Վանի,
Պիլիթիի եւ Գաթիսի մեծի նախագահե-
րուն մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին,
կատարեալ անգործութիւն եւ ապահո-
վութիւն կը տիրէ :

ԱԼԱՅԱԿՈՒԹԻՒՆ. Թուրք թերթերը
կը հրատարակեն հետեւեալ պաշտոնա-
կան զեկուցումը :

Պիլիթիի կուսակալի փոխանորդը մա-
յիս 20 ու 21 թուականի երկու հեռագրե-
րով հետեւեալ տեղեկագրած է Մեծ-
Եպարքոսին :

Գալպ գաւառակի Մուսարիք գիւղի
խալաբ քանակներէն Միւրզա ու խալաբ
գիւղացիներէն բողոքեցին թէ իրենք
առեւտուրի համար Մուշ երթալու ա-
տենին, ճամբան Շիրիք գիւղի հայերէն
Միւսուլու Սաեփան իր եօթը ընկերնե-
րով վրանին յարձակեալ, գոյքերն ու
գրամին յափշտակեալ ու զերենք ծեծե-
ր է եւ թէ իրենց հետ գտնուող Իպրահիմ
անուն տղայ մը նոյն միջոցին անյայտ
եղեր է : Ասոր վրայ հարկ եղածը ի
գործ դրուելով կողպուանները ետ առ-
նուեցան ու իրենց տներուն վերադար-
ձուեցան եւ կորուսած տղան ալ գտ-
նուելով իր գիւղը զրկուեցաւ : Այդ
գէպին հեղինակները, որոնք փախած
են, ձերբակալուելու համար պէտք եղածը
ի գործ կը դրուի :

ՌՈՒՍԻՆՈՅ դեսպան Պ. Նէլիսով չա-
բաթ օր Բուլքի պահակաւանով Պորսա
գնաց : Այս առաւօտ արեւը զոյգու-
նայ :

ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ
Երբ լրագրիները կը ծանուցանէին Միւթ-
արկանի մէջ պոյոյս ընդ ֆրանսական
նաւարածին մը, ութ զրոյստար թու
կացած, մօտերս Իզմիր պիտի հասնէ :

ԱՀՌԵԼԻ ԱՐԿԱՆ ՄԸ. Իզմիրի մօտ,
Պուրնապաթի մէջ, ոգելից ըմպելիներու
գործարանի մը կաթսան պայթելու է ան-
ցած չաթիւն : Գործարանին տէրը, իր
18 տարեկան որդին եւ երկու բանուոր
անուիլի այրուցներ ունեցեալ են : Երի-
տասարդ արդէն մեռեր է, եւ բանուոր
ներէն մէկուն վիճակը յուսահատական է :

ՄԻՋԵԴԻԱԿԱՆ ՌԱՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ
Պուրնապաթի մէջ, ոգելից ըմպելիներու
գործարանի մը կաթսան պայթելու է ան-
ցած չաթիւն : Գործարանին տէրը, իր
18 տարեկան որդին եւ երկու բանուոր
անուիլի այրուցներ ունեցեալ են : Երի-
տասարդ արդէն մեռեր է, եւ բանուոր
ներէն մէկուն վիճակը յուսահատական է :

Պ. ՃԵՅՄ ՊՈՒՐՁԻՐ, որ Թալիզի
մասնաւոր թղթակցին է Սֆիւս, Պիւ-
կրատ, Պուրէշ եւ Աթէնք, շաբաթ օր
մայրաքաղաքս եկաւ :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. Կայսերական Դիտա-
բան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ
թէ մայիս 23ին կէս գիշերին Պիւկրատի
Դարաքէօյ գաւառակին մէջ երկրաշարժի
բաւական զօրաւոր ցնցում մը զգացուե-
ր է նորէն :

Մայիս 26ին, թիւթեւ ցնցում մը Տէ-
լիքթաշ, որ զգացուեց է նաեւ Սըվազ,
Մայիս 27ին, իրիկուն ժամը 9ին,

երկու թիւթեւ ցնցում զգացուեց է Երզը-
րուս, մէկ վայրկեանի մէջ :

ԹՐԱՄՈՒՆԻՅԻ ընկերութեան վարչա-
կան խորհրդին հրաժարեալ երկր ան-
գամներուն, Շիրմանողլու, Ճոն Լիւսաքո
եւ Թ. Ջիւի Էֆէնտիսիներուն տեղ նորեր
ընտրելու համար, բաժնետէրերը ի նիստ
հրաժարուած էին շաբաթ օր : Սակայն
բաժնետէրերն ուսման յայտնեցին թէ
ժողովին մէջ բաժնետէրեր կային որոնք
հոն ներկայ ըլլալու իրաւունք չունէին,
որովհետեւ որոշեալ քանակութեամբ
բաժնի չունէին : Այս ամբաստանութիւնը
այնպիսի իրարանցում մը առաջ թերեւ
որ ժողովը վերջ ի վերջոյ ցրուեցաւ,
առանց իր օրակարգովը զբաղելու :

Պիլիթիի գաւառական թերթին մէջ
կը կարգանք թէ Մուշ Կիւսուր գիւղա-
խալաբին թերթիք եւ երկէվանեք գիւղե-
րու քրիստոնեայ ընկալիչներէն ուսման
միջեւ անհամաձայնութիւն մը ծագեց է
արտի մը պատճառաւ եւ կուրի փոխուե-
լով երկու կողմէն երկու հոգի վիրաւոր-
ուեցան : Գաւառին հարցաքննիչ դա-
ւաւորն ու թաղապետական բժիշկը
գէպին վայրը զրկուեցան քննութիւն
կատարելու համար : Վիրաւորներէն
վեց հոգի ձերբակալուեցան :

ԱԼԱՅԱԿՈՒՆ չըվակայքը ձերբակալ-
ուեց է Գէլլո անուն աւագակը, որ փա-
խուսական էր եւ ցարդ կը փնտռուէր :
Գէլլո յանձնուեց է դատական պաշտո-
նէութեան :

ԳՈՒՐԱՆ. Մայիս 25ին Սիւի մէջ
քուերայէ բռնուեցին 2 հոգի, որոնց
մին մեռեր է :

Մայիս 25էն 26 Թարսուսի մէջ 6
բռնուող եւ 8 մեռնող :

Մէլիթի, Ատանայի, Գայսէրիի
մէջ ոչինչ :

Կ. ՊՈԼՈՑ քարակներուն արտօնա-
տէր Միշիկ փաշա, որ վերջերս 76 տա-
րեկան հասակին մէջ ամուսնացաւ 39
տարեկան օրիորդի մը հետ, շաբաթ օր
կնոջը հետ մայրաքաղաքս եկաւ :

ՊԵՐՈՒԹԵՆ հեռագիր մը կը ծանու-
ցանք թէ Թալիզի Պէրսուլլահ աւա-
ղակը, որ ի բազմակալութեան դատա-
պարտուած էր, իր արքանեակին՝ Մէր-
ճան պիւի Մահմուտի հետ ձերբակալ-
ուեց է :

ՅԱՆՅԱՆՈՐ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ. Ջաֆ-
րապօլուի սանձաքնն նախորդ արկղա-
կալ էֆին Էֆէնտի, 15 ամուսնու բան-
տարկութեան, երկու տարի պաշտօնա-
գրկութեան եւ կողորդը անցուցած դը-
րամը ետ տալու դատապարտուեց է :

ՀԱՆԱԶԱՆ ԴԵՊԵՐ

Արկաւ մը. Կիրակի օր թաթալագի
յոյն ընտանիք մը Գէլլո անուն գաղմ էր
գումարանալու : Իրենցմէ չորս օրիորդ
եւ երկու երիտասարդ նաւակով պոյոյս
եղած էին, երբ նաւակը աւազի վրայ
նստաւ այնպիսի կերպով մը որ կարելի
(Շարունակութիւնը կարգաւ չորրորդ երեսը)

—Հապա թէ որ մերժեմ, թէ որ չը-
նաւանիմ... վաճառ զի ապահով եմ որ
ստանցմէ ետեք ալ ուրիշ բաներ պիտի
ուզեք ինչ... Այո, չեմ ուզեր ձեզի հը-
նազանդիլ... Այս անտուան պէս նորէն
ձեզ վրանել պիտի տամ, խարազանի
հարուածներով ձեր ոսկորները պիտի
շաղկապեմ... :

Տնօրէնը թողուց որ այս բարկութեան
կրակն անցնի, վաճառ զի կը հասկնար որ
թորդի բոց մըն էր, որ չուտով պիտի
մարէր :

Երբ Պ. Տէրբո՞՞, որու չուտելը կարեւր
էր, լռեց, Ժէրմէն յարեց :

—Ատոնց եւ ոչ մէկը չպիտի ընէք :
Դոնեքը կանակի վրայ բաց պիտի թողուք
եւ ձեր նախկին ձիարարմանը չէք
շնորհք պիտի ընդունիք... Զէ մի՛ ըսէք...
մի՛ մերժեք... : Հաւատացէ՛ք որ ասիկայ
լաւ խորհուրդ մըն է, զոր կուտամ ձեզ :
վաճառ զի որոշած եմ ամէն բան ընել...
—Ի՞նչ ամէն բան :

—Ամէն բան : Այս բառը լաւ միտք
պահեցէք... : Շատ ատեն անօթի ու
ծարաւ մնացի, ցրտէն ու անձրեւէն
չարտաւորեցայ, եւ այս բաները համբ-
րութիւնս հասցուցին : Հաւատացէ՛ք
Խօսքիս, հետո այդ տեսակ կատարներ

ընելու մի՛ ելլէք, հետեւանքը շատ
սուղի կ'ըլլայ ձեզի... :

—Եւ ի՞նչ է, պատասխանեց Պ. Տէրբո՞՞
թեւերը կուրծքին վրայ ծալելով, կ'ու-
զէք կեանքիս մէջ մտնել, կ'ուզէք շա-
րունակ քուլս ըլլալ կինդանի սպանա-
լիքի մը, յարատեւ սպանալիքի մը
պէս... :

Պոնրար գրուել վեր առաւ ու պա-
տասխանեց :

—Ճի՛շդ, ուզածնիս ատ է :

Եւ ի՞նչի խանդավառութեամբ գոչեց.

—Կեցցե՛ս, մարդ :
Ու քթին տակէն արմիջեց :

—Բանի որ չուզեր խօսք հասկնալ,
անոր հետ այսպէս խօսելու է :

—Կնոջս ըսածն ալ լսեցի՞ք, չարու-
նակեց Պոնրար. Երկուքս համակարծիք
ենք :

—Այո՛, ըսաւ Խօթէնի գրգռուելով,
ես աղէկ մը խորհեցայ եւ հաշիւս շատ
լաւ դիտեմ. աւելի աղէկ է որ երթամ
հինգ տարի Սէն-Լազարի կամ Բուսաի
բանտը պառկիմ. գոնէ հոն հանգիստ կը
քնանամ, կ'ուտեմ, կը խմեմ եւ չեմ
մարէ :

—Ե՛հ, գոչեց Պ. Տէրբո՞՞ պոռթկա-
լով, չպիտի կրնաք զիս ընկճել. ես ձեր

ինչը, ձեր գերին չպիտի ըլլամ. Ա՛հ,
կը կարծէք որ բաւական է վրաս յար-
ձիկի, զիս կէս մը խեղդել ու սպանալ

ինքի թաղիկու համար : Ա՛հ, Թօմ, կը
տեսնեմ որ զիս լաւ չէք ճանչնար...
Ձեք գիտե՛ք որ ես բանէ մը չեմ վախ-
նար... : Դէն ինչ որ ելլէ՛ կը ջախջա-
խեմ... կը փրկեմ... : Եղբ ալ պիտի
ջախջախեմ... :

Ժէրմէն Պոնրար քայլ մը ետ քաշ-
ուեցաւ :

Ինչի ալ էրկանը օրինակին հետեւե-
ցաւ :

—Մեզ ջախջախել, ըսաւ Ժէրմէն

